

Β' ΚΥΚΛΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ & ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ
5η ενότητα: ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΖΩΗΣ

«Αναισθησιολογική εκτίμηση και υποστήριξη»

Π. Ματσώτα

**Επικ. Καθ. Αναισθησιολογίας
Β' Παν/κη Κλινική Αναισθησιολογίας
ΠΓΝ «Αττικόν»**

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΙΑΤΡΙΚΗ:

Ο ρόλος του Αναισθησιολόγου

Οι Αναισθησιολόγοι διαθέτουν:

- γνώσεις
- εξειδικευμένες τεχνικές
- εμπειρία

→ για την αντιμετώπιση

- πολλών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης
- & του τραύματος

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΙΑΤΡΙΚΗ:

Ο ρόλος του Αναισθησιολόγου

- Οι Αναισθησιολόγοι παρέχουν:
  - Διαχείριση του **αεραγωγού**
  - Βασική υποστήριξη της ζωής (*Basic Life Support, BLS*)
  - Εξειδικευμένη υποστήριξη της ζωής (*Advanced Life Support, ALS*)
  - Αντιμετώπιση του πόνου
- Οι Αναισθησιολόγοι παίζουν ενεργό ρόλο:
  - στη **σταθεροποίηση** του ασθενή
  - στην **προετοιμασία** του ασθενή

για μια επείγουσα χειρουργική επέμβαση

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΙΑΤΡΙΚΗ:

Ο ρόλος του Αναισθησιολόγου

Ο αναισθησιολόγος συμμετέχει στην:

- **Αρχική αντιμετώπιση των επειγόντων περιστατικών**
  - *Προνοσοκομειακά*
  - *Ενδονοσοκομειακά (ΤΕΠ)*
- **Διεγχειρητική αντιμετώπιση**
- **Μετεγχειρητική φροντίδα**

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΙΑΤΡΙΚΗ:

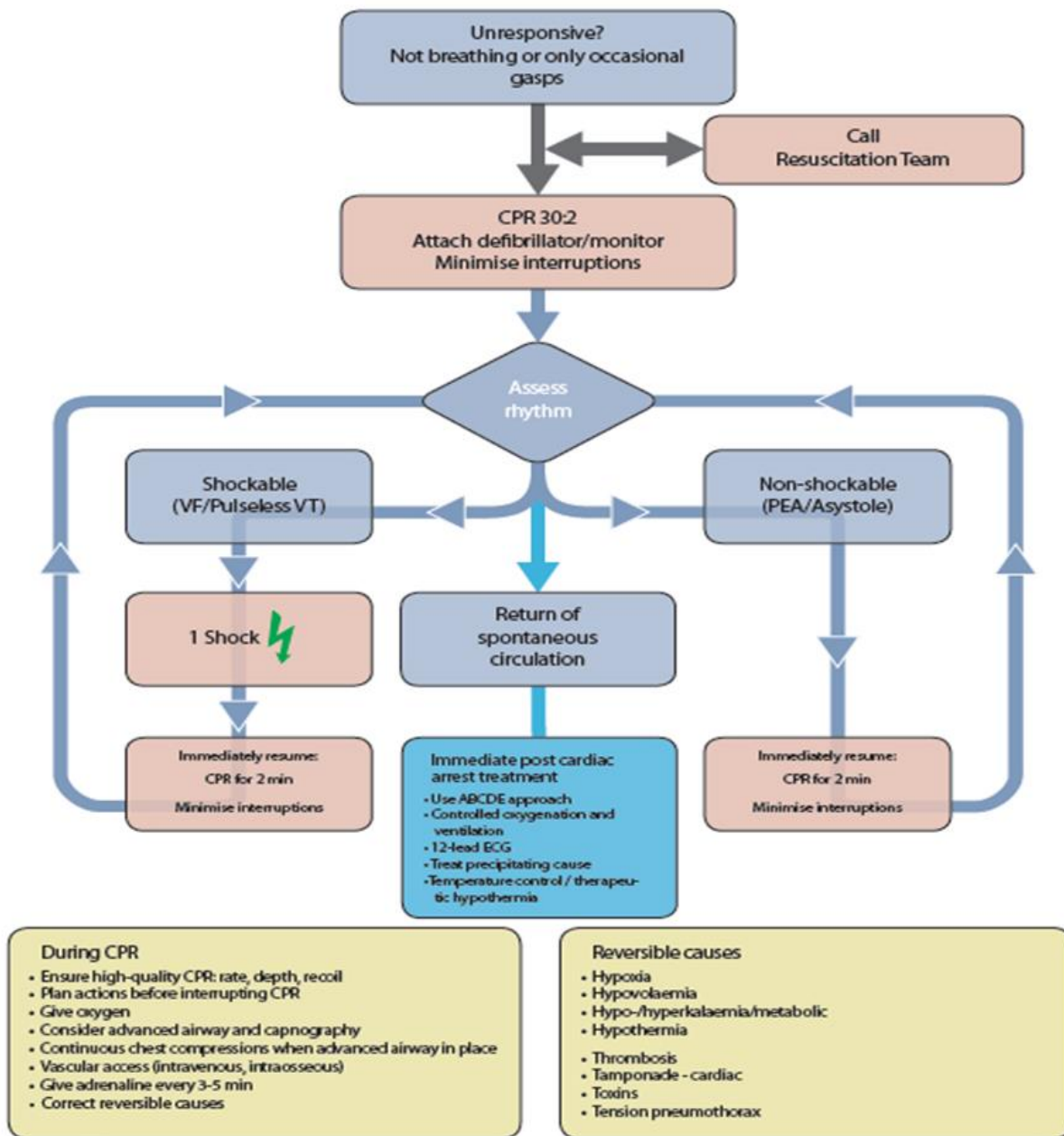
Ο ρόλος του Αναισθησιολόγου

Ο αναισθησιολόγος αποτελεί βασικό μέλος της:

- **Ομάδας Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης**
- **Ομάδας Τραύματος**

Advanced Life Support

Εξειδικευμένη υποστήριξη της ζωής (*Advanced Life Support, ALS*)

Ο αναισθησιολόγος παίζει καθοριστικό ρόλο στη **Διερεύνηση & Αντιμετώπιση** των **ΑΝΑΣΤΡΕΨΙΜΩΝ ΑΙΤΙΩΝ** της **ΚΑΡΔΙΑΚΗΣ ΑΝΑΚΟΙΠΗΣ**

“4 H”

- Hypoxia
- Hypovolaemia
- Hypo/hyperkalaemia & metabolic disorders
- Hypothermia

“ 4 T”

- Tension pneumothorax
- Tamponade, cardiac
- Toxins
- Thrombosis (coronary or pulmonary)

Αρχική εκτίμηση & αντιμετώπιση

Ο ρόλος του αναισθησιολόγου περιλαμβάνει την:

- **Συνεχή παροχή ιατρικής αξιολόγησης του ασθενούς**

[ζωτικές λειτουργίες ασθενούς: επίπεδο επικοινωνίας, αναπνοή, καρδιακή συχνότητα & ρυθμός, αρτηριακή πίεση, θερμοκρασία σώματος, διούρηση, ομοιοστασία υγρών & ηλεκτρολυτών)

- **Υποστήριξη αναπνευστικού & καρδιαγγειακού συστήματος**

→ **βάσει των βημάτων ABCDE (*ATLS, BLS, ALS*)**

Αρχική αντιμετώπιση

- **A** Airway maintenance **with cervical spine protection (trauma)**
- **B** Breathing and ventilation
- **C** Circulation **with haemorrhage control (trauma)**
- **D** Disability (neurologic status)
- **E** Exposure/environmental control
(completely undress the patient, but pre-empt hypothermia)

Α: ΑΕΡΑΓΩΓΟΣ

- Η **απώλεια του αεραγωγού** σκοτώνει **πιο γρήγορα** από ότι η απώλεια της αναπνοής ή τα κυκλοφορικά προβλήματα
- Προβλήματα στη διαχείριση του αεραγωγού → μπορεί να οδηγήσουν σε **σοβαρή νοσηρότητα & θνησιμότητα** (στο γενικότερο πληθυσμό & σε ασθενείς με τραύμα)
- Τα προβλήματα στη διαχείριση του αεραγωγού → **δεν περιορίζονται μόνο** στα πρώτα στάδια της «**διαλογής**» ή της **ανάνηψης** των ασθενών
- Σε **ενδονοσοκομειακό επίπεδο** → η νοσηρότητα και η θνησιμότητα των ασθενών με **τραύμα** συχνά προκύπτει από **κρίσιμα λάθη** στη διαχείριση του αεραγωγού

*“Management of the difficult airway: a closed claims analysis”
Anesthesiology 2005, 103:33-39*

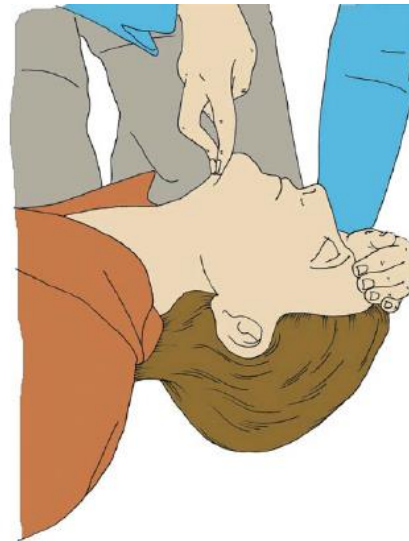
*“Critical care issues in the early management of severe trauma”
Surg Clin North Am 2006, 86:1359-1387*

Α: ΑΕΡΑΓΩΓΟΣ

Αρχική Αξιολόγηση & αντιμετώπιση του αεραγωγού

- Τα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν είναι:
  - Ο ασθενής έχει συνείδηση?
  - Είναι ελεύθερος (ανοικτός) ο αεραγωγός του?
Εάν ΟΧΙ → Χειρισμός απελευθέρωσης ανώτερου αεραγωγού

Έκταση της κεφαλής (head tilt)
Ανύψωση της κάτω γνάθου (chin lift)

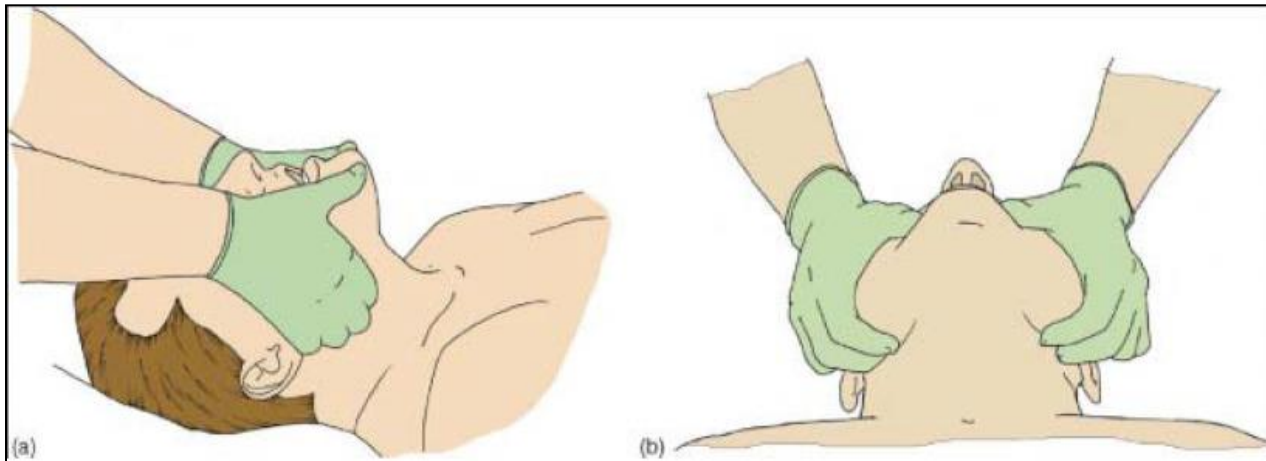

Α: ΑΕΡΑΓΩΓΟΣ - Προστασία ΑΜΣΣ

- Επί υποψίας κάκωσης ΑΜΣΣ*

ΟΧΙ έκταση της κεφαλής

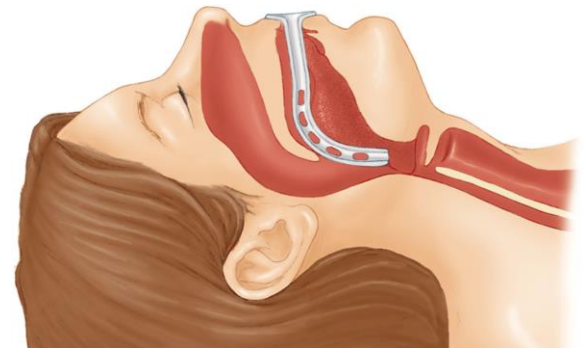
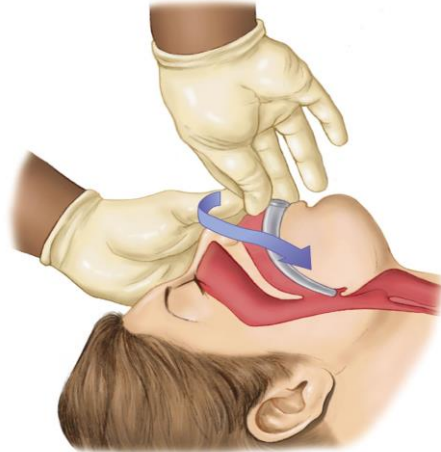
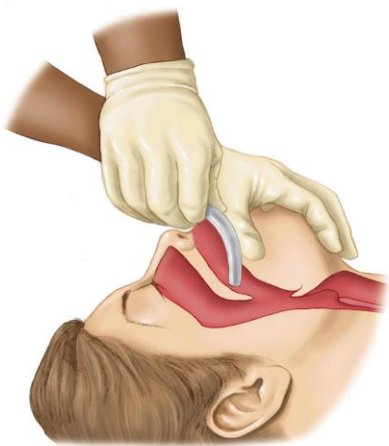
ΟΧΙ ανύψωση της κάτω γνάθου *Ανάσπαση* γνάθου

*ΑΜΣΣ: Αυχενική μοίρα σπονδυλικής στήλης

Στοματοφαρυγγικός Αεραγωγός

- Σε ασθενείς χωρίς συνείδηση
- Σε ασθενείς χωρίς αντανακλαστικά εμέτου
- Επιλογή κατάλληλου μεγέθους

Ρινοφαρυγγικός Αεραγωγός

- Σε ασθενείς που έχουν συνείδηση
- Επιλογή κατάλληλου μεγέθους
- Προσοχή → **ΟΧΙ** σε υποψία # βάσης κρανίου

B: Breathing and ventilation

Αερισμός: Αρχική Εκτίμηση & Αντιμετώπιση

- Μετά την εξασφάλιση ανοικτού Αεραγωγού (A)
επόμενο βήμα → εκτίμηση & εξασφάλιση επαρκούς Αερισμού (B)
- Σε οποιοδήποτε ασθενή με ανεπαρκή ή απύσα αναπνοή
  - Διαταραχή επιπέδου συνείδησης
  - Κόπωση αναπνευστικών μυών
  - Επαπειλούμενος αεραγωγός
  - Αιμοδυναμική Αστάθεια / Shock→ άμεση εφαρμογή τεχνητού αερισμού

Αερισμός με Bag Valve mask (Ambu)

Ενδοτραχειακή διασωλήνωση (ΕΤΔ)

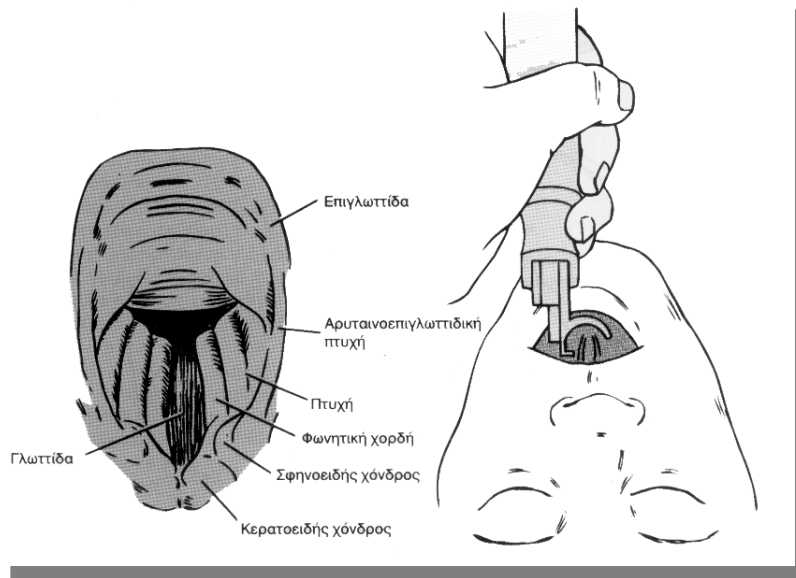

- Προοξυγονώνουμε τον ασθενή
- Ενδοτραχειακή διασωλήνωση
- Διαθέτουμε **30s** για κάθε προσπάθεια διασωλήνωσης
- Σε δυσκολία επίτευξης διασωλήνωσης:
→ οξυγονώνουμε τον ασθενή πριν προσπαθήσουμε ξανά

**ΠΡΟΣΟΧΗ ! Ο ΑΣΘΕΝΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΟΞΥΓΟΝΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΟΧΙ ΑΠΟ ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΔΙΑΣΩΛΗΝΩΣΗΣ**

Ενδοτραχειακή διασωλήνωση

- Τοποθέτηση σωλήνα μέσω του λάρυγγα υπό άμεση όραση

Τραύμα - Ενδοτραχειακή διασωλήνωση

- **Επί υποψίας κάκωσης ΑΜΣΣ* → προστασία ΑΜΣΣ**
- Οι ασθενείς με τραύμα θεωρούνται ότι έχουν κάκωση της ΑΜΜΣ μέχρι αποδείξεως του εναντίου
- Απαιτείται **in-line ακινητοποίηση της ΑΜΣΣ** κατά τη
  - λαρυγγοσκόπηση
  - διασωλήνωση
- Χρήση συσκευών **έμμεσης** λαρυγγοσκόπησης (**Glide Scope, Airtraq**)

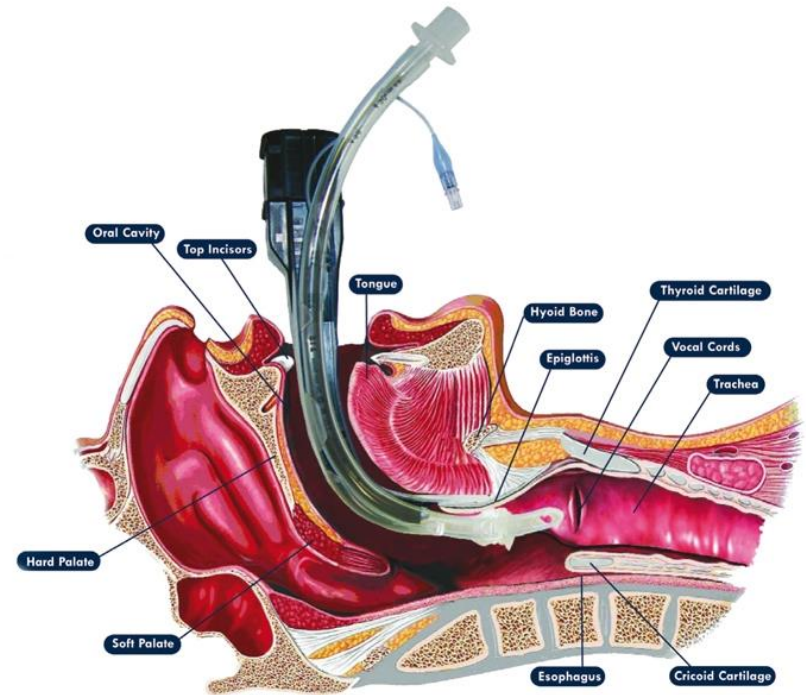
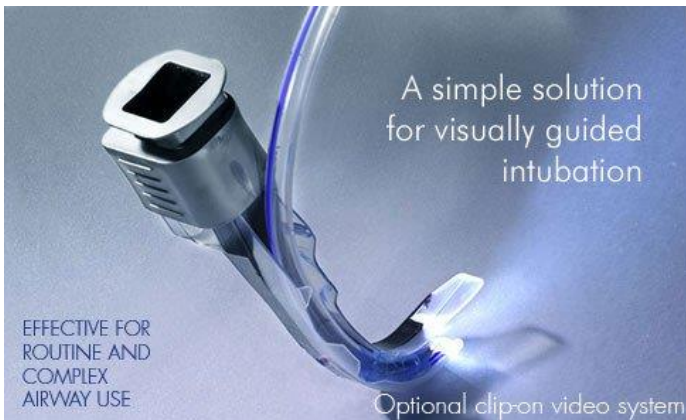
*ΑΜΣΣ: Αυχενική μοίρα σπονδυλικής στήλης

Glide Scope

“Videolaryngoscopy with glidescope reduces cervical spine movement in patients with unsecured cervical spine”. J Emerg Med 2013

Airtraq

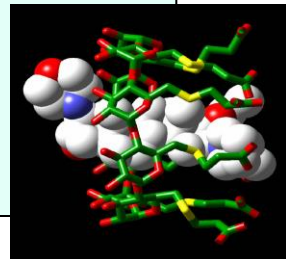
*“Comparison of the Macintosh, McCoy, Airtraq laryngoscopes and the intubating laryngeal mask airway in a difficult airway with manual in-line stabilisation: A cross-over, simulation-based study”
Eur J Anaesthesiol 2013*

Ενδοτραχειακή διασωλήνωση

- Σε ασθενείς που διατηρούν αυτόματη αναπνοή ή έχουν αντανακλαστικά → **Αναισθησία → rapid sequence induction** (συνήθως, υπό εφαρμογή πίεσης κρικοειδούς)

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ

- **Ενδοφλέβιο αναισθητικό:**
  - συνήθως, πεντοθάλη ή προποφόλη (κεταμίνη, ετομιδάτη ???)
  - μικρές δόσεις στους υπογκαιμικούς ασθενείς
- **Νευρομυϊκός αποκλειστής (Μυοχαλαρωτικό):**
  - κυρίως, σουκκινυλχολίνη 1-1,5 mg/kg IV
  - ροκουρόνιο 1-1,5 mg/kg (*δυνατότητα άμεσης αναστροφής με sugammadex σε περίπτωση αποτυχίας διασωληνώσης & αερισμού του ασθενή*)

Ενδοτραχειακή διασωλήνωση (ΕΤΔ)

■ Πλεονεκτήματα ΕΤΔ:

- Επιτρέπει αερισμό με 100% O₂
- Προστατεύει από εισρόφηση
- Επιτρέπει αναρροφήσεις από τους αεραγωγούς

■ Μειονεκτήματα ΕΤΔ:

- Απαιτεί εκπαίδευση & εμπειρία
- Μπορεί να επιβαρύνει προηγηθείσα κάκωση ΑΜΣΣ κατά την τοποθέτηση
- Πιθανή αδυναμία διασωλήνωσης

Τραύμα - Δύσκολος αεραγωγός

- Παράγοντες που ↑ τη δυσκολία στη διαχείριση του αεραγωγού στο τραύμα
  - η παρουσία εκκρίσεων & αίματος
  - το οίδημα των ιστών (πρόσωπο & τράχηλο)
  - ο ↑ κίνδυνος τραυματισμού ΑΜΣΣ
  - το γεμάτο στομάχι
  - ο βαθμός του επείγοντος της κατάστασης
- American Society of Anesthesiologists (ASA) Practice Guidelines for management of the difficult airway: ***“spontaneous breathing should be preserved in patients with anticipated difficult endotracheal intubation”***
- Το σενάριο του δύσκολου αεραγωγού στο τραύμα είναι πολύ διαφορετικό από τον προβλεπόμενο δύσκολο αεραγωγό σε προγραμματισμένους ασθενείς για επιλεκτικές επεμβάσεις

Maxillofacial trauma patient

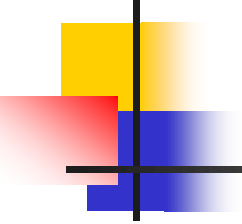
What is

- the extent
- the composition
- the anatomy of the injury?

Τραύμα στο πρόσωπο και το λαιμό → ↑ κίνδυνος δύσκολου αεραγωγού

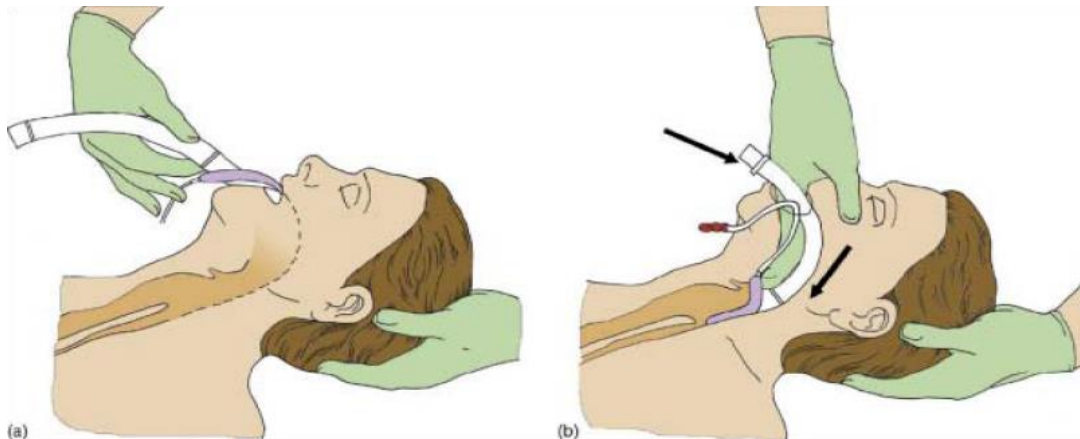
*Maxillofacial trauma patient: coping with the difficult airway
World Journal of Emergency Surgery 2009, 4:21*

-
- Ο Gruen και συν. μελέτησαν την % θνησιμότητα στο τραύμα
  - Συμπεριλήφθηκαν 2594 ασθενείς με τραύμα που κατέληξαν ενδονοσοκομειακά
  - Αναλύθηκαν τα αίτια των ενδονοσοκομειακών θανάτων
  - **16% των ενδονοσοκομειακών θανάτων → αδυναμία διασωλήνωσης & αδυναμία προστασίας του αεραγωγού**

*“Patterns of errors contributing to trauma mortality: lessons learned from 2,594 deaths”
Ann Surg 2006*

Αποτυχία ΕΤΔ → Λαρυγγική μάσκα

- Ποικίλα μεγέθη
- Εισάγεται εύκολα και τυφλά
- Τοποθετείται στο λαρυγγοφάρυγγα μπροστά από το γλωττιδικό άνοιγμα
- **Δεν συνιστά «οριστική αντιμετώπιση του αεραγωγού»** καθώς είναι δυνατή η εισρόφηση, αφού η δίοδος της τραχείας δεν έχει απομονωθεί

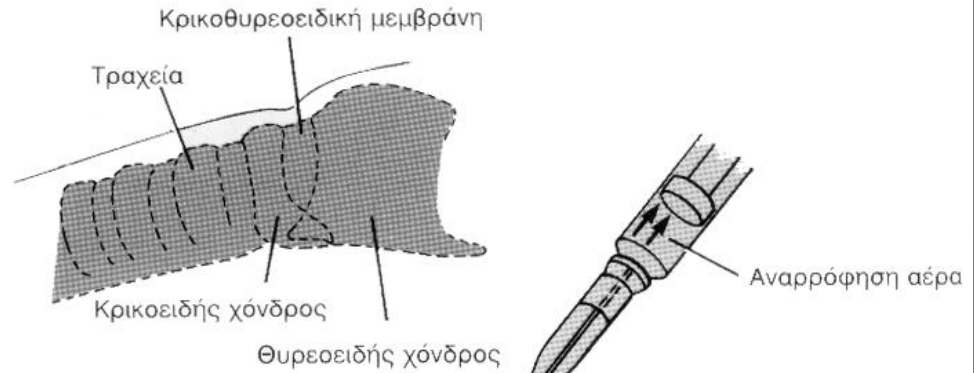
Αποτυχία ΕΤΔ & αποτυχία αερισμού

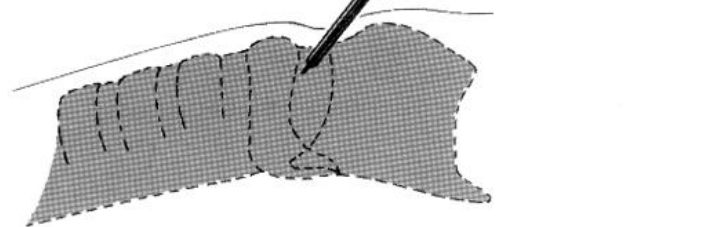
- Αποτυχία ΕΤΔ & αποτυχία αερισμού → κρικοθυρεοτομή δια βελόνης
- Τεχνική επιλογής
  - σε όλες τις επείγουσες καταστάσεις αποτυχίας διασωλήνωσης & αποτυχίας αερισμού [*can't intubate/can't ventilate (CICV)*]
  - σε όλους τους ασθενείς, ανεξαρτήτως ηλικίας

Κρικοθυρεοτομή δια βελόνης

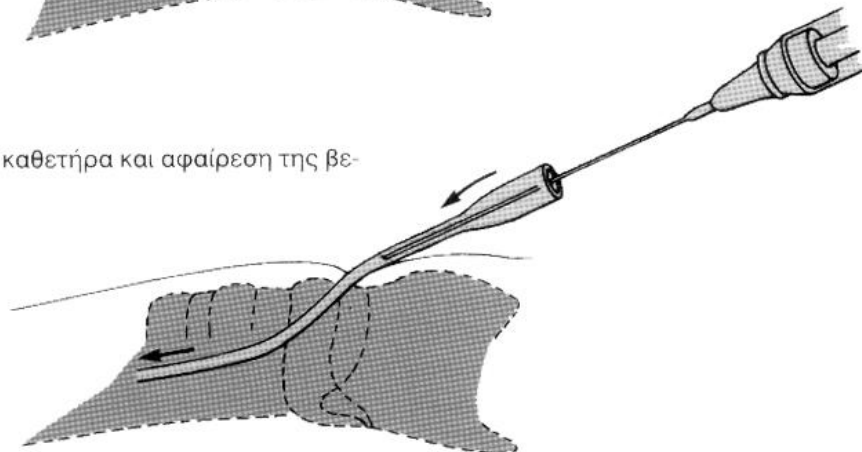
A. Αναγνώριση της κρικοθυρεοειδικής μεμβράνης

B. Παρακέντηση της μεμβράνης στη μέση γραμμή, ενώ σταθεροποιείται η τραχεία με το άλλο χέρι. Η σωστή τοποθέτηση επιβεβαιώνεται από την εύκολη αναρρόφηση αέρα.

Γ. Προώθηση του καθετήρα και αφαίρεση της βελόνης

Αποτυχία ΕΤΔ & αποτυχία αερισμού

ΚΡΙΚΟΘΥΡΕΟΤΟΜΗ δια βελόνης

- Αποτελεί την **έσχατη λύση σε απόφραξη του ανώτερου αεραγωγού** (π.χ. οίδημα ή τραύμα προσώπου) όταν τα άλλα μέσα και τεχνικές αερισμού έχουν αποτύχει
- Αποτελεί **προσωρινή λύση** διασφαλίζοντας την οξυγόνωση **μέχρις ότου εξασφαλισθεί μόνιμος αεραγωγός**

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΑΕΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΤΕΠ

Εφόσον διασφαλισθεί ο αεραγωγός εφαρμόζεται μηχανικός αερισμός

Διχογνωμία για τον βέλτιστο αναπνεόμενο όγκο σε ασθενείς στα ΤΕΠ:

- **“Low tidal volume ventilation should be the routine ventilation strategy of choice for all emergency department patients”**

Mohr NM, Fuller BM. Ann Emerg Med 2012; 60:215

- **“Low tidal volume should not routinely be used for emergency department patients requiring mechanical ventilation”**

Wright BJ, Slesinger TL. Ann Emerg Med 2012; 60:216

C: circulation

Εφόσον διασφαλισθεί ο αεραγωγός & ο αερισμός → αξιολόγηση κυκλοφορίας

- Στο τραύμα → αξιολόγηση κυκλοφορίας + έλεγχος της αιμορραγίας

ΤΡΑΥΜΑ - Αξιολόγηση της κυκλοφορίας

- Εκτίμηση της επάρκειας του κυκλοφορούντος όγκου αίματος
- Εκτίμηση της επάρκειας αντιρρόπησης της αιμορραγίας

Τραύμα - ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ

ΑΝΤΙΡΡΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΩΛΕΙΩΝ ΑΙΜΑΤΟΣ

- Απώλειες αίματος $< 20\%$ → ταχυκαρδία + αγγειοσύσπαση
- Απώλειες αίματος $> 25\%$ → κλινικά σημεία ιστικής υποάρδευσης
- Υπόταση + βραδυκαρδία → μη αντιρροπούμενη υπογκαιμία
- Παρατεταμένη μη αντιρροπούμενη υπογκαιμία → **καρδιακή ανακοπή**

Τραύμα - ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ

- Η αιμορραγία προκαλεί → Υπογκαιμία
  - Αναιμία
  - Διαταραχές της αιμόστασης
- Υπογκαιμία → άμεση επιθετική χορήγηση υγρών με στόχο την εξασφάλιση επαρκούς ιστικής άρδευσης
- Επιπλέον, αναλόγως της βαρύτητας της αιμορραγίας μπορεί να απαιτηθεί:
  - Χορήγηση αίματος με στόχο τη διατήρηση της ιστικής οξυγόνωσης
  - Χορήγηση παραγώγων με στόχο την αποκατάσταση της αιμόστασης

Τραύμα - ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ

“Lethal Triad”

1. Διαταραχές αιμόστασης
2. Υποθερμία
3. Οξέωση

Τραύμα - Υποθερμία

ΑΙΤΙΕΣ ΥΠΟΘΕΡΜΙΑΣ

- εξωτερική έκθεση του τραυματία
- ανοικτές κοιλότητες του σώματος (λαπαροτομία, θωρακοτομή)
- χορήγηση κρύων υγρών κατά τη διάρκεια της αναζωογόνησης
- απώλεια αίματος

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΥΠΟΘΕΡΜΙΑΣ

Γραμμική σχέση μεταξύ της θνησιμότητας & του βαθμού υποθερμίας

- δυσλειτουργία αιμοπεταλίων
- παράταση των μηχανισμών πήξης

Τραύμα - Οξέωση

Υπογκαιμική καταπληξία → ισχαιμία ιστών → ↑ παραγωγή γαλακτικού

Η οξέωση προκαλεί:

- καρδιακές αρρυθμίες
- ↓ ινότροπη απάντηση στις κατεχολαμίνες
- διαταραχές της αιμόστασης

Τραύμα – Αντιμετώπιση Αιμορραγίας

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

- Διάγνωση & monitoring της αιμορραγίας
- Έλεγχος αιμορραγίας
- Damage control resuscitation
- Χορήγηση υγρών
- Οδηγά σημεία μετάγγισης αίματος και παραγώγων
- Φαρμακολογικές τεχνικές περιορισμού/αποφυγής της μετάγγισης

Damage control resuscitation

Damage control resuscitation (DCR)

Αποτελεί στρατηγική που συνδυάζει:

- την επιτρεπόμενη υπόταση (permissive hypotension) (προσοχή σε ΚΕΚ)
- την ανάνηψη της αιμόστασης (haemostatic resuscitation)
- Damage control surgery (DCS)

Dutton RP. “Resuscitative strategies to maintain homeostasis during damage control surgery”. Br J Surg. 2012

Jansen JO, Thomas R, Loudon MA, Brooks A. “Damage control resuscitation for patients with major trauma”. BMJ 2009

Τραύμα – Αντιμετώπιση Αιμορραγίας

Χορήγηση υγρών – προβληματισμοί

- RL ελαφρά υπότονο ενώ η $\uparrow$ χορήγηση NaCl 0,9% μπορεί να οδηγήσει σε κλινικά σημαντική υπερχλωραιμική οξέωση (διαταραχές συνείδησης, κοιλιακά άλγη)
- Τα Υδροξυαιθυλάμυλα (HES) διατείνουν καλλίτερα τον ενδαγγειακό χώρο
- Τα Υδροξυαιθυλάμυλα (HES) επιδρούν:
  - στην πηκτικότητα ($\downarrow$ factor VIII, $\downarrow$ vWF, άμεση επίδραση στη λειτουργία των PLT)
  - στη νεφρική λειτουργία
- Τα HES με $\downarrow$ MW, $\downarrow$ MS, $\downarrow$ C2/C6 ratio $\rightarrow$ $\downarrow$ επίδραση στην πηκτικότητα (επιτρεπόμενη μέγιστη δόση 50 ml/kg/day)

*“Molar substitution and C2/C6 ratio of hydroxyethyl starch: influence on blood coagulation”
Anaesth 2006; 96: 455-63.*

Φαρμακολογικές τεχνικές αποφυγής της μετάγγισης

- Φάρμακα που περιορίζουν την αιμορραγία:
  - Δεσμοπρεσσίνη – DDAVP
  - Αντινωδολυτικά φάρμακα (τρανεξαμικό οξύ, ε-αμινικαπροϊκό οξύ)

ΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ

• *Recombinant factor VIIa*

Prothrombin Complex Concentrates (*Beriplex*)

(vial: 500 units factor IX, παράγοντες πήξης II, VII, X και πρωτεΐνες C and S)

• **Fibrinogen Concentrates (*RiaSTAP*)**

(vial: 900 -1300 mg fibrinogen, 400 -700 mg human albumin, L-arginine hydrochloride, sodium chloride, sodium citrate)

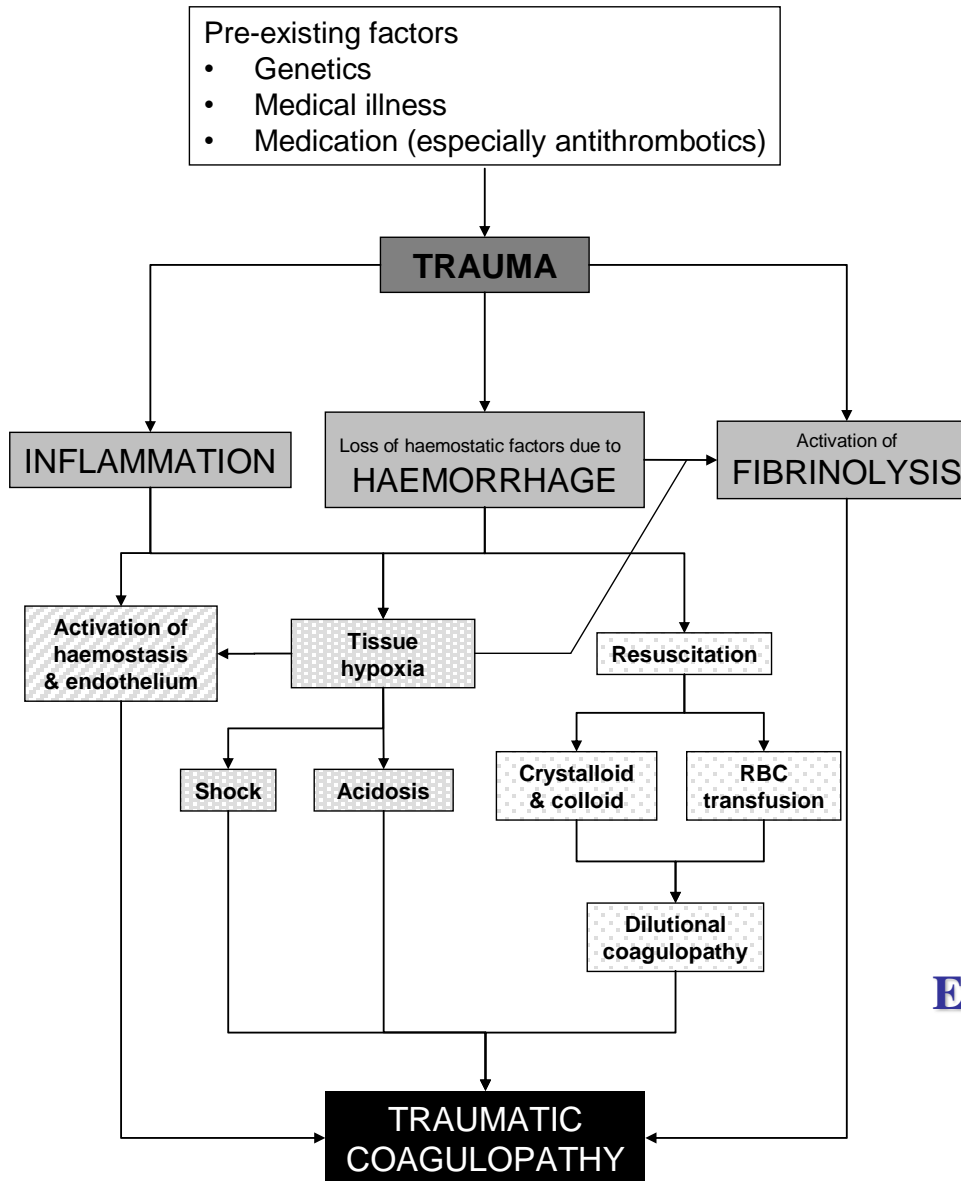
*"Management of **bleeding** following **major trauma**: an updated European guideline"*
Critical Care 2010

*Οι διαταραχές της πήξης σχετίζονται με 7 φορές μεγαλύτερη θνησιμότητα
& οφείλονται στην υπερινοδύλωση*

-
-
- *Management of **bleeding and coagulopathy** following **major trauma**:
An updated European guideline
Critical Care 2013*

Graphic representation of the pathogenesis of coagulopathy following traumatic injury

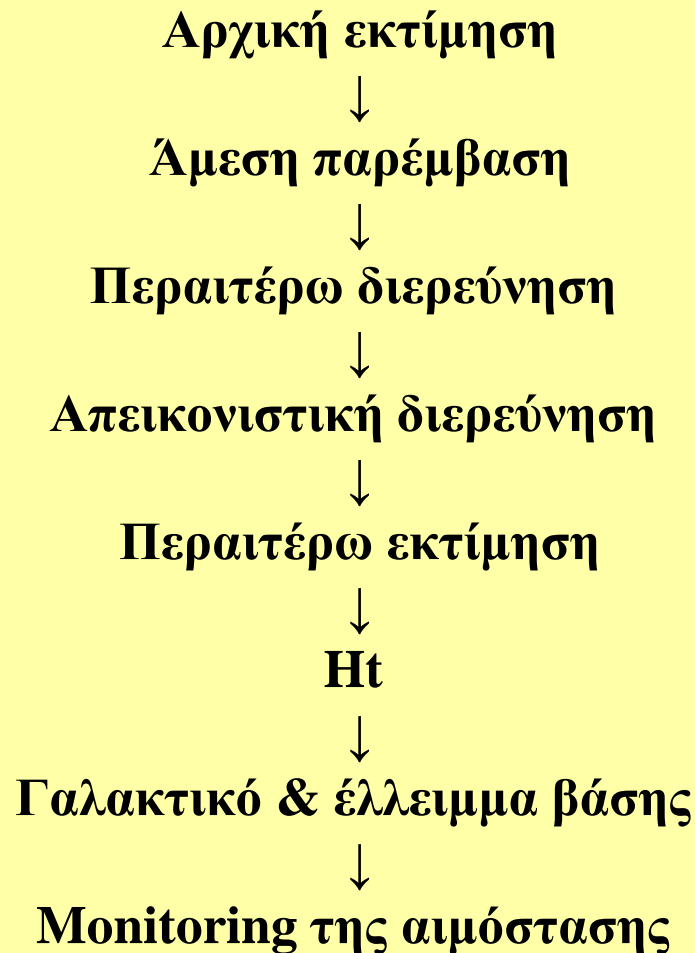
Current concepts of pathogenesis of coagulopathy occurring in trauma

European guideline - 2013

Management of bleeding and coagulopathy following major trauma: An updated European guideline - 2013

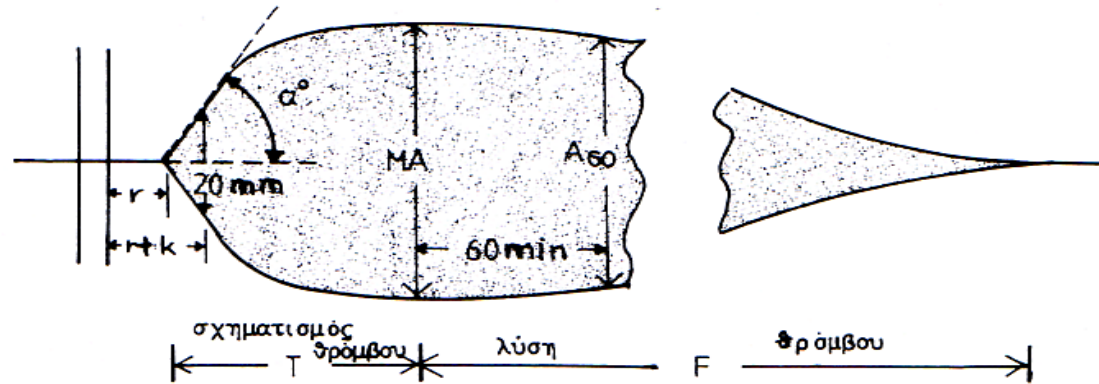
Διάγνωση & monitoring της αιμορραγίας

Management of bleeding and coagulopathy following major trauma: An updated European guideline - 2013

Διάγνωση & monitoring της αιμορραγίας

- ↓ χρόνου που μεσολαβεί από το ατύχημα μέχρι ο ασθενής να χειρουργηθεί
- Αρχικός έλεγχος αιμορραγίας
  - Χρήση ισχαίμου περιίδεσης → για να σταματήσει η απειλητική αιμορραγία
  - Χρήση τοπικών αιμοστατικών παραγόντων (κολλαγόνο, ζελατίνη, προϊόντα σελουλόζης)
- Σε αιμορραγικό σοκ **χωρίς εμφανή** εστία αιμορραγίας → **απεικονιστική διερεύνηση** [από απλή Ro θώρακος και λεκάνης σε συνδυασμό με FAST (focus abdominal sonography for trauma) ή DPL (διαγνωστική περιτοναϊκή πλύση) μέχρι επείγουσα αξονική τομογραφία (CT)]
- Διαδοχικές τιμές μέτρησης του αιματοκρίτη και **όχι μόνο μία μέτρηση**
- Μέτρηση του γαλακτικού και του ελλείμματος βάσεως
(ευαίσθητοι δείκτες για την παρακολούθηση της αιμορραγίας)
- Χρήση θρομβοελαστογραφίας

Σχήμα 9. Ονοματολογία - Συμβολισμοί στο θρομβελαστογράφημα.

Ονοματολογία:

- r: χρόνος αντίδρασης
- r + K: χρόνος πήξης
- α° : ρυθμός σχηματισμού θρόμβου
- MA: μέγιστο εύρος
- A₆₀: εύρος στο 60 min μετά το MA
- A₆₀/MA 100: δείκτης λύσης θρόμβου ολικού αίματος
- F: χρόνος λύσης θρόμβου ολικού αίματος

Φυσιολ. τιμή

- 6-8 min
- 10-12 min
- > 50°
- 50-70 mm
- MA-5 mm
- > 85%
- > 300 min

Θεραπεία (γενικά)

- Παράταση $r > 15'$ → ανεπάρκεια παραγόντων πήξης
Θερ.: FFP
- Μείωση $MA < 40 \text{ min}$ → ανεπάρκεια αιμοπεταλίων (ποιοτική ή/και ποσοτική)
- Μείωση $\alpha < 40^{\circ}$ → ανεπάρκεια αιμοπεταλίων και ινωδογόνου.

Management of bleeding and coagulopathy following major trauma: An updated European guideline - 2013

Rapid control of bleeding

Early abdominal bleeding control
[packing, direct surgical bleeding control and the use of
local haemostatic procedures]

Pelvic ring closure & stabilisation

Packing, embolisation & surgery

Damage control surgery

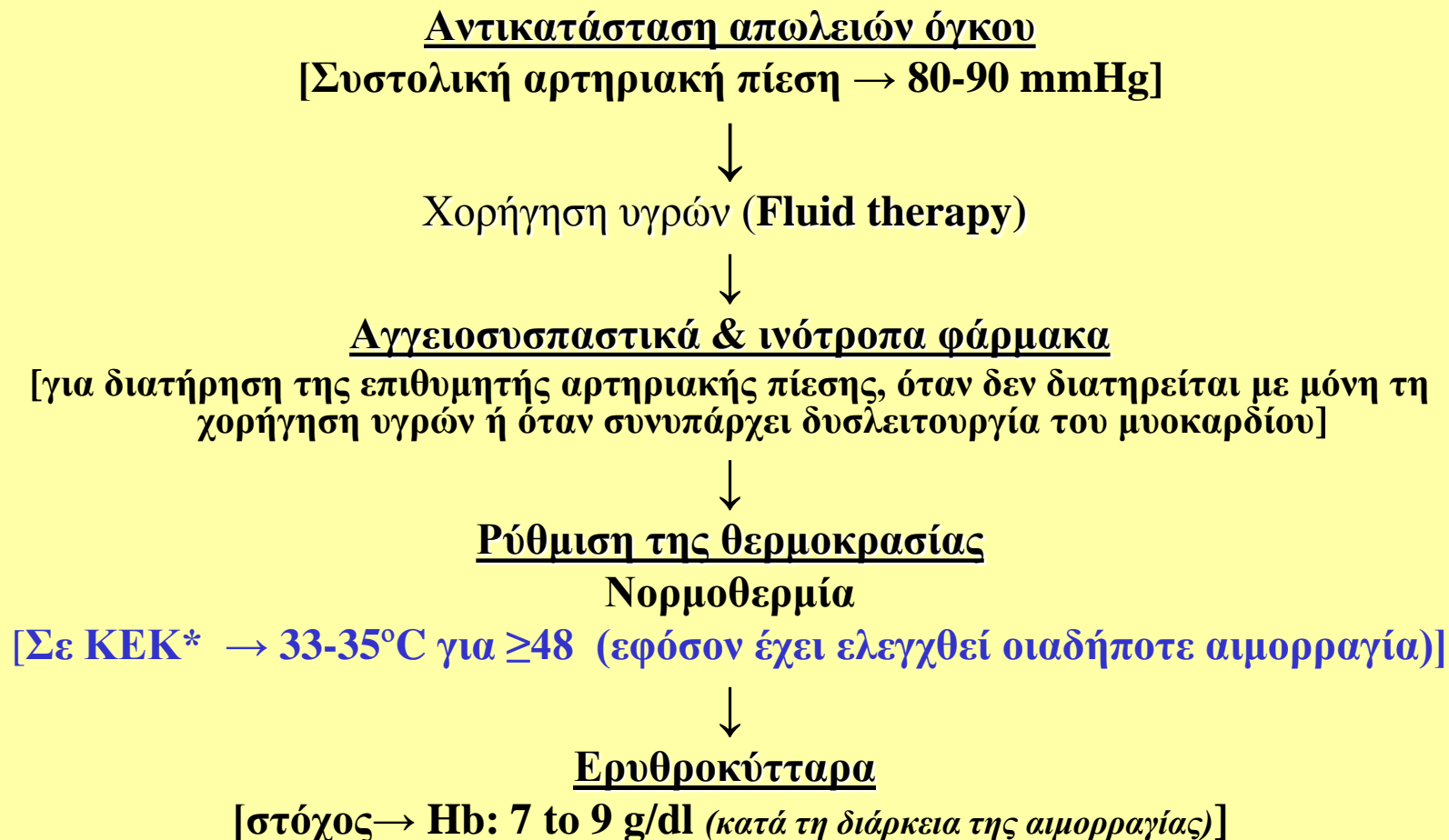

Local haemostatic measures

Management of bleeding and coagulopathy following major trauma: An updated European guideline - 2013

Ιστική οξυγόνωση, χορήγηση υγρών & υποθερμία

ΚΕΚ*: κρανιοεγκεφαλική κάκωση

Management of bleeding and coagulopathy following major trauma: An updated European guideline - 2013

Χορήγηση υγρών (Fluid therapy)

- Άμεση χορήγηση υγρών σε υποτασικούς ασθενείς με τραύμα (Grade 1A)
- Αρχικά χορήγηση κρυσταλλοειδών σε υποτασικούς ασθενείς με τραύμα (Grade 1B)
- Αποφυγή Ringer's lactate σε ασθενείς με ΚΕΚ (Grade 1C)
- Εάν χορηγήσουμε κολλοειδή, μην υπερβούμε τη μέγιστη επιτρεπόμενη δόση (Grade 1B)
- Κατά την αρχική αντιμετώπιση, μπορεί να χορηγήσουμε υπέρτονα διαλύματα, δεν φαίνεται όμως να υπερτερούν σε σχέση με τα κρυσταλλοειδή ή τα κολλοειδή σε κλειστό τραύμα ή σε ΚΕΚ (Grade 2B)
- Συνιστάται η χορήγηση υπέρτονων διαλυμάτων σε αιμοδυναμικά ασταθείς ασθενείς με διατριτένοντα τραύματα του κορμού (Grade 2C)

TRAUMA – Management of bleeding and coagulation

- FFP

Σε εκσεσημασμένη αιμορραγία → FFP:RBC = 1:2

- Αιμοπετάλια (PLT)

Χορήγηση PLT ώστε αριθμός αιμοπεταλίων: $\geq 50.000/\mu\text{l}$

Σε ενδοκράνια ή συνεχιζόμενη αιμορραγία: $\text{PLT} \geq 100.000/\mu\text{l}$

TRAUMA – Management of bleeding and coagulation

- Desmopressin

Όχι χορήγηση ρουτίνας σε ασθενείς με τραύμα (Grade 2C)

Χορήγηση σε τραυματίες που ελάμβαναν **ασπιρίνη** ή **αντιαιμοπεταλιακά** φάρμακα ή με νόσο **von Willebrand** → **desmopressin (0.3 µg/kg) iv**

European guideline - 2013

TRAUMA –

Management of bleeding and coagulation

- Χρήση αντινοδωλυτικών σκευασμάτων

Χορήγηση τρανεξαμικού οξέος το συντομότερο δυνατόν σε τραυματία με σοβαρή αιμορραγία (Grade 1A):

→ **loading dose: 1 g iv** (έγχυση σε 10 min)

→ ακολούθως, **ενδοφλέβια έγχυση 1 g για 8 h**

TRAUMA – Management of bleeding and coagulation

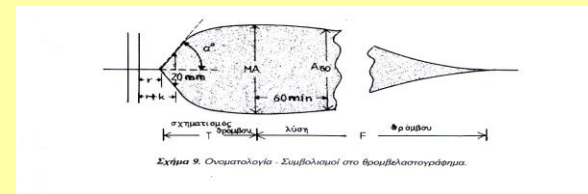
■ Fibrinogen concentrate

Χορήγηση Fibrinogen concentrate (**Grade 1C**):

→ σε σοβαρή αιμορραγία με τιμές ινωδογόνου πλάσματος $<1.5-2.0 \text{ g/l}$

ή

→ σε σημεία λειτουργικής ανεπάρκειάς του στο θρομβοελαστογράφο

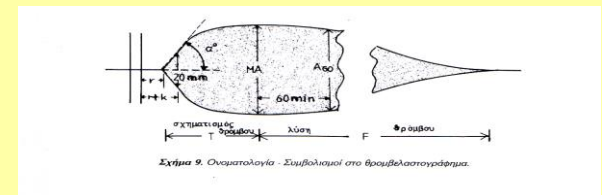

Αρχική δόση fibrinogen concentrate: 3-4 g

TRAUMA – Management of bleeding and coagulation

Prothrombin complex concentrate (PCC)

- Έγκαιρη χορήγηση PCC για την επείγουσα αναστροφή των εξαρτωμένων από τη βιταμίνη K-αντιπηκτικών που λαμβάνονται από το στόμα (Grade 1B)
- Χορήγηση σε αιμορραγούντες ασθενείς που έχουν τεκμηριωμένη με τον θρομβοελαστογράφο καθυστερημένη έναρξη της πήξης (Grade 2C)

- Σε απειλητική για τη ζωή αιμορραγία, προτείνεται αναστροφή των χορηγούμενων από το στόμα *fXa Inhibitors* [rivaroxaban (Xarelto), apixaban (Eliquis) & endoxaban] με ↑ δόση PCC (25-50 U/kg) (Grade 2B)

TRAUMA – Management of bleeding and coagulation

Ανασυνδιασμένος παράγοντας VII (RFVIIa)

- Χορήγηση του ανασυνδιασμένου παράγοντα VII (RFVIIa)
→ σε περίπτωση που η **σοβαρή αιμορραγία και η προκληθείσα από το τραύμα διαταραχή της αιμόστασης (*traumatic coagulopathy*) εξακολουθούν να παραμένουν** και έχουν αποτύχει όλα τα ληφθέντα και σύμφωνα με την “*best-practice*” μέτρα αντιμετώπισης της αιμορραγίας (Grade 2C)
- Δεν συνιστάται η χορήγηση του ανασυνδιασμένου παράγοντα VII (RFVIIa) σε ασθενείς με **ενδοκράνια αιμορραγία** που οφείλεται σε μεμονωμένο τραύμα της κεφαλής (Grade 2C)

ΤΡΑΥΜΑ - ΑΙΜΟΡΑΓΙΑ

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΙΜΟΡΑΓΙΑΣ

Στόχος → αποκατάσταση κυκλοφορούντος αγγειοδραστικού όγκου & ιστικής οξυγόνωσης

- Διασφάλιση αεραγωγού & αερισμού + χορήγηση ↑ συγκέντρωσης οξυγόνου (αρχικά)
- Διασφάλιση περιφερικών φλεβικών γραμμών και κατάλληλου monitoring
- Αντικατάσταση απωλειών όγκου
- Λήψη αρτ. αερίων αίματος (*Hb, γαλακτικό, έλλειμμα βάσης, pH*) & εργαστηριακού ελέγχου
- Διασφάλιση αίματος & παραγώγων αυτού
- Αποφυγή υποθερμίας (θέρμανση ασθενούς & χορηγουμένων υγρών) → Νορμοθερμία
- Αποκατάσταση οξεοβασικής ισορροπίας – διόρθωση ηλεκτρολυτικών διαταραχών
- Αποκατάσταση διαταραχών της αιμόστασης

ΟΜΑΔΑ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ

Τραύμα – Ομάδα τραύματος

- η ετοιμότητα
  - η στενή συνεργασία των εμπλεκόμενων ειδικοτήτων
  - η αυξημένη συνεχής παρακολούθησή & φροντίδα
- προδικάζουν & διασφαλίζουν την έκβαση των ασθενών